

Mittelslowakei, besonders im mittleren und südlichen Teil des Regionalgebietes begann seit dem Jahr 1952 Prof. Gejza Balaša (1914–1994). Er war auch Begründer der archäologischen Sammlungen im Mittelslowakischem Museum. Prof. Balaša beendete seine Tätigkeit im Museum im Jahr 1962, aber eine systematische Stelle für einen Archäologen entstand erst im Jahr 1975. Seit diesem Jahr wirkt auf dem Gebiet der Archäologie Dr. Marta Mácelová. Sie hat in der Forschung Prof. Balaša fortgesetzt und konzentrierte sich auf die slawische Besiedlung der Zvolener Ebene auf der Lokalität Sliač. In den letzten 10 Jahren widmete sie sich der archäologischen Erforschung im Rahmen der Rekonstruktion der Denkmalobjekte und besonders dem Nationalen Kulturdenkmal der Stadtburg in Banská Bystrica. Zwischen den Funden nehmen die gotischen Kacheln aus dem 15. Jh. eine Sonderstellung ein.

Abbildungen:

1. Banská Bystrica, Platz SNP Nr. 4. Thurso-Haus.
2. Banská Bystrica, Štefan Moyses-Platz Nr. 20. Matěj-Haus in der Stadtburg.
3. Mittelslowakisches Museum. Ausstellung aus dem Schatz des Museums. Archäologische Funde.

Konference „Kulturní integrace Čechů a Bulharů v Evropské tradici“ (uspořádaná na počest 140. výročí narození Čecha, gymnazijního profesora Karla Škorpila)

Na letošní rok připadlo 140. výročí narození spoluzakladatele bulharské archeologie, paleografie, etnografie a muzeologie gymnazijního profesora Karla Škorpila (15. VII. 1859–10. III. 1944). To si zatím připomenula bulharská vědecká obec konferencí, uspořádanou pod záštitou Městského úřadu ve Varně v rámci VII. vědeckého setkání – Varna 99 s názvem „Kulturní integrace Čechů a Bulharů v evropské tradici“, které mělo díky české účasti, mezinárodní charakter.

Z Čech byli na konferenci pozváni paní redaktorka v. v. ing. Marie Hermová, vnučka prof. Karla Škorpila a za badatele zabývající škorpilovskou problematikou univerzitní prof. PhDr. Jan Bouzek, CSc. z katedry klasické archeologie Univerzity Karlovy v Praze, PhDr. František Frýda, ředitel Západočeského muzea v Plzni a autor tohoto příspěvku.

Konference, na jejíž vzorné organizaci se podílely Bulharské akademie věd v Sofii, ředitelství Kulturně historického dědictví Varny a Svazu bulharsko-českého a slovenského přátelství ve Varně. Kulturně historické dědictví Varny je komplex sedmi muzeí a tří památníků, na jehož zrodu a výzkumu se bratři Hermenegild a Karel podíleli. Svaz bulharsko-českého a slovenského přátelství ve Varně je snad jedinou organizací toho druhu, která přežila pád evropských totalitních režimů, díky svému předsedovi, plastickému chirurgovi doc. MUDr. Konstantinu Troševovi, CSc., absolventovi lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze, se aktivně podílí na organizaci kulturních a vědeckých styků našich zemí.

Zmíněná vědecká konference byla zahájena již ve čtvrtek 24. června 1999 odpoledne tiskovou konferencí, uspořádanou v zasedací síni radnice města Varny, na které byl novinářské obci i přítomným účastníkům představen sborník „Religija i izkustvo v kulturnata tradicija na Evropa“ (200 s.), obsahující tištěnou podobu dvou zdravic a devatenácti referátů, přednesených v minulém roce na VI. letním vědeckém setkání Varna 98 a byli seznámeni s programovou náplní VII. vědeckého setkání. Po tiskovce zahájil ředitel Českého kulturního střediska v Sofii výstavu Pavla Váchy „Pražské ateliéry“, která dávala návštěvníkům možnost nahlédnout do ateliérů významných českých žijících, ale i nežijících umělců, případně se s nimi setkat v pražských ulicích, např. s fotografem Josefem Sudkem, malíři, grafiky a ilustrátory Janem Zrzavým, Kamilem Lhotákem, Cyrilem Boudou, Adolfem Bornem, sochařkou Hanou Wichterlovou a dvěma desítkami dalších. Podle mého názoru to byla výstava, která bulharskému návštěvníkovi s výjimkou zasvěcených kruhů a bohemistů, absolventů pražské univerzity mnoho neřekla. Fotografie českých měst nebo naší přírody by byla srozumitelnější. Týž den večer jsme se v podkrovních prostorách Umělecké galerie ve Varně zúčastnili koncertu.

Vlastní vědecká konference byla zahájena v pátek dne 25. června, v den, na který připadlo 76. výročí úmrtí gymnazijního profesora Hermenegilda Škorpila (*8. II. 1858 ve Vysokém Mýtě, † 2. VII. 1923 ve Varně) a pokračovala, pod předsednictvím prof. Dr. Dimitára Ovčarova ze Sofie, i v sobotu 26. června. Zde odezněly více než tři desítky referátů, z nichž jedna třetina byla věnována škorpilovské problematice nebo se o bratřích Škorpilech zmiňovala, především o jejich archeologické a etnografické činnosti i neúnavné práci sbírkotvorné, výstavní, přednáškové, propagační a publikační.

Prof. Dr. D. Ovčarov proslavil přednášku o klasickém archeologovi Václavu Dobruském (* 11. VIII. 1858 v Heřmanově Městci, † 24. XII. 1916 v Praze), zakladateli archeologické sbírky Národního muzea v Sofii a v letech 1893–1910 prvním ředitelem této instituce. Prof. PhDr. J. Bouzek, CSc. promluvil o Češích, kteří věnovali pozornost bulharské archeologii, Dr. F. Frýda seznámil přítomné slovem, diapozitivy i videem s muzejní činností arch. Josefa Škorpila, který vybudoval Uměleckoprůmyslové muzeum v Plzni od základního kamene a jeho sbírkový fond i veškerý mobiliář budovy – výstavních sálů, knihovny, archivu, přednáškové síně i restaurátorské dílny až po novou expozici. Autor tohoto příspěvku přiblížil podíl vysokomýtské rodiny Škorpilů na kultuře rodného Vysokého Mýta a české země, především pěti sourozenců Václava (*28. XI. 1851 ve Vysokém Mýtě, † 25. III. 1924 tamtéž), jehož celoživotní osudy jsou spjaty

s muzeem rodného města, Vladislava (*15. XI. 1853 ve Vysokém Mýtě, † 27. XII. 1918 v Kerči na Krymu), který působil od roku 1879 jako profesor klasických jazyků na gymnáziích v Jaltě a v Kerči, byl autorem 1. svazku a spoluautorem 2. svazku dvoudílného rusko-českého slovníku, spolupracovníkem a v letech 1901–1918 sedmým ředitelem Kerčského historicko-archeologického muzea, dále Josefa (*28. VII. 1856 ve Vysokém Mýtě, † 15. III. 1931 v Plzni) o Hermenegildu a Karlu Škorpiloch kteří, stejně jako starší bratr Vladislav obohacovali sbírky muzeí v rodném Vysokém Mýtě a v Plzni.

Ostatní referáty byly věnovány Čechům, kteří po osvobození Bulharska z turecké poroby v roce 1879 pomáhali budovat bulharské výtvarné umění, divadlo, hudební život, bulharské loďstvo i městské parky. V rámci konference jsme se zúčastnili slavnostního odhalení pomníku zahradního architekta Antonína Nováka, rodáka z Vinoře (*7. X. 1860), který ve Varně vybudoval nejen mnohahektarový Přímořský park, ale osadil stromy i varněnské ulice a park při Památníku a Muzeu vojenské družby roku 1444, spjatých s bitvou u Varny dne 10. listopadu 1444, ve které se v boji s Turky spojili bojovníci křesťanského světa z Dolních i Horních Uher včetně bratříků pod velením hejtmana Čejky, z Polska, Rumunska, Srbska, Benátek a bulharských dobrovolníků. V bitvě, kterou křesťané prohráli padl i dvacetiletý polský a uherský král Vladislav III. Jagellonský, zvaný Varněňík. Dále jsme navštívili výstavu „*Češi a Varna po osvobození*“, instalovanou v Archeologickém muzeu, a v Dramatickém divadle ve Varně vystoupení komorního orchestru, baletu a sólistů Velkého moskevského divadla, kteří navštívili Varnu v rámci Varnenského hudebního léta 99' a vystoupili při příležitosti 200. výročí narození Alexandra Sergejeviče Puškina.

V neděli 27. června 1999 jsme autobusy vyjeli na hradiště Plisky, kde byl z rozhodnutí spolku „*Balgarskata starina*“ 13. března 1944 uložen k věčnému spánku objevitel tohoto nejstaršího centra I. bulharské říše (1899) i zakladatel jmenovaného spolku (1923) profesora Karel Škorpil. Spolek nechal nad hrobem vztyčit osm století starý kamenný kříž, přenesený sem z křesťanského pohřebiště v Kalugerci. Je na něm upevněna bílá mramorová destička s dvouřádkovým textem: „*Karel Škorpil 1859–1944.*“ Do jamky v hrobu vysypali organizátoři konference prst z vysokomýtské škorpilovské zahrady, kterou k tomu účelu nabrala ředitelka Okresního muzea ve Vysokém Mýtě PhDr. Danuše Graclíková a a svěčila mi ji k předání organizátorům konference.

Cesta z Plisky vedla kolem zajímavé lokality „*pobiti kameni*“, kterou zkoumal prof. Hermenegild Škorpil, na Hadí vrch (Ilan Tepe) ve Varně-Džanavaře, kde byl z rozhodnutí Varnenského archeologického spolku, jehož byl. společně s bratrem Karlem spoluzakladatelem (12. XII. 1901) a jehož byl od roku 1906 jednatelem profesor Hermenegild Škorpil. Hrob se nalézá v sousedství baziliky, kterou celoplošně odkryl. Nad jeho hrobem byl vztyčen jeden ze sloupů baziliky, dnes chráněný korunou mohutného stromu, vysazeného zde před 76. lety. Lokalitu jsme navštívili ve výroční den pohřbu pana profesora Hermenegilda Škorpila. I zde byla do jamky vyhloubené v hrobu vsypána vysokomýtská prst, do které, stejně jako do dědečkova hrobu v Plisce, vsadila paní ing. Marie Hermová květinu.

LUDVÍK SKRUŽNÝ